

IN NOMINE SACRO-SANCTÆ TRINITATIS.
DISPUTATIO THEOLOGICA
DE

STATU EXINA-
NITIONIS CHRIS-
TI JESU.

QUAM
DIVINA GRATIA CLEMENTER
ANNUENTE,

*Cum Consensu & adprobatione Rev. & Ampliff. Fac.
Theolog. in Regiâ universitate Aboënsi*

PRÆSIDE

NICOLAO TUNANDRO,
S. Theol. Prof. Ordin.

Publicè defendendam suscipiet

JOHANNES C. PROCHMANNUS
O-Bothn.

In Auditorio Majore die 9. Junii
ANNO SALUTIS M. DC. LXXVI.

Christiernus Hartro

A B O Æ

Excusaâ PETRO HANSONIO Acad. Typogr.

Maximè Reverendo & Amplissimo VIRO
DN. PETRO Bång/ S. S. Theol. Doct. & Pro-
fessori Celeberrimo, Mecænati magno.

Plurimum Reverendo & Praclarissimo VIRO
M. MARTINO MILTOPÆO, Eloq. Profes-
sori Excellentissimo, Promotori indubitato.

Plurimum Reverendis, Reverendo, Pietate, Doctrina
& gravitate conspicuis VIRIS
DN. JACOBO BRENNERO, Præposito & Pa-
stori in Cronoby dignissimo, parentis loco honorando.

DN. JOSEPHO MATHESIO, Præposito &
Pastori in Calasoti gravissimo, Fautori summo.

M. JOHANNI CARLANDRO, Pastori in
Pnhåjosi meritissimo, quondam Præceptoris suscipiendo.

DN. CAROLO PROCHMANNO, Pastori in
Lapå/ Patri charissimo.

Primos hosce meos conatus, nomini alicujus insignitèr de
me meriti inscripturus, distrahebar à certis concurrentibus, tum
Veneratione Parentis, tum Reverentiâ Præceptorum, tum aliorum et-
iam benè mihi Cupientium piâ, ut decet, recordatione. In hoc senten-
tiarum divortio constitutus, tantò me difficulus expediri, quantò plu-
res existere qui me obligatum tenebant. Stetit tandem sententia: Il-
lum, ut studiorum meorum auctorem; Hos, ut eorundem Promo-
tores; Utrosq; ut exemplaria virtutis, ut documenta prisca seu recti-
tudinis seu simplicitatis mihi esse devenerandos. Non quidem quasi
defunctum me, & officio meo, & Vestris meritis hac ratione putarem,
Patres; quin potius optarem, is hoc tale esse, quod me saltem eorum me-
morem declararet, Valet.

Humiliter dat, Reverenter
dedicat

RESPONDENS.

I. N. J. C.

§. 1.

Doctrinam de Salvatore nostro Christo Jesu, & multa sunt & eximia quæ commendant. Certè Bernhardo, Viro egregiè docto maximeq; pio, tanti ea visa sunt omnia, ut non dubitaverit alicubi scribere: *Aridus est omnis anima* cibus, si oleo isto non aspergatur; *Inspidus est, si hoc sale non*

Bernhardus

condiatur: si enim scribas aliquid, non mihi placebis, nisi legero ibi JESUM. Si Disputes aut conferas, non sapiet, nisi sonuerit ibi JESUS. Cum autem plurima sint illius, tantæ dignitatis doctrinæ momenta, eaq; singula & sublimia & scitu per quàm necessaria; tamen nihil à vero aberrasse nobis videbitur, qui considerationem *statuum* Christi, diligentem & devotam, Consolationem habere & usum singularem dixerit. Placet ergò, in timore Domini, de *statu Exinanitionis* Christi quædam breviter meditari.

§. 2.

Dari autem in Persona Salvatoris Christi: Jesu, diversos status, & debere quoq; eum in iis non uno modo considerari, manifesta docent Scripturæ loca. Phil. 2. 5. 6. &c. *Is sit adfectus in nobis qui fuit & in Christo Jesu; qui quum esset in forma Dei, non duxit esse rapinam; parem esse Deo; Sed ipse se exinanivit formam servi accipiens, similis hominibus factus; Et habitu inventus ut homo, submitit seipsum, factus obediens usq; ad mortem, mortem autem crucis. Quapropter etiam Deus exaltavit eum, & dedit ei nomen quod est supra omne nomen. &c. Adde Heb. 2: 7. 8. 9. Fecisti eum pauper*

super inferiorem angelis, gloria & honore coronasti eum, & constituisti eum super omnia opera manuum tuarum. Hinc etiam factum, ut in libris Theologorum Didacticis, expositis officiis Christi, ordine commodo doceatur quænam ejus sint beneficia, duplici vitæ statu præstita, & quemadmodum non pari semper ratione, officiorum partes Christus administra-
verit, sed humiliter interdum, interdum verò gloriose & in Majestate.

§. 3.

Hæc tamen diversitas status, non obstabat quo minus cognosci Christus pro Filio Dei optimè potuerit, vide Joh. 9. 30. 35. 37. nempe ex argumentis adeò manifestis, ut ipsum qui videret, reverà gloriam, tanquam unigeniti à Patre, videret, Joh. 1: 14. Cum enim promissionem haberet Israël, angelum testamenti venturum, & gloriam suam manifestaturum, adeoq; salvatorem eis futurum, id quod sine sacrificio fieri non posse, non illis ignotum erat. Et rursus, filium hominis, ac semen Abrahami & Davidis, suo tempore ad futurum, quoq; illis indicatum. Restabat ergo aliud nihil, quam ut recognoscerent, an & sermo Christi, & opera promissionibus sibi datis, responderent Joh. 10. 25. 38. & cap. 15. 24. Quia itaq; eum se Christus præstitit qui potestatem haberet in omnes morbos, imò in omnem potentiam Satanae, & vitam quoq; qui dare posset cui vellent. Joh. 5. 21. nemo scandalizari debuit statu ejus humili, ut ipse monuit Math. 11. 6.

§. 4.

Status autem vocabulum à stando sumptum, aliquando genemlius accipitur, ut conditionem notet in qua quis stat aut consistit, sive bene sese in eo gerat sive minus: Ita in hominibus primis, tam Integritatis quam lapsus statum deprehendimus. Aliàs autem specialius, vocabulum illud casui & lapsui opponitur. ut Joh. 8. de Diabolo dicitur, quod in veritate non stetit; Ideo Paulus etiam primum lapsum seu

peccatum, *ἡ ἁμαρτία* vocat Rom. 5. 15. Eò etiam pertinēt quod in Apocal. 2. 5. Johannes scribit, memento unde cecideras *ἡ ἁμαρτία σου*. Et in speciali hac significatione de Christo accipitur.

§. 5.

Sed status hi diversi quos Christo tribuimus, non illi sunt *essentiales*, quasi alia atq; alia conditio in ipsa ejus essentia reperiretur; Sed *accidentales* tantum sunt & *Personales*. Eosq; ita dicimus variare, ut solus humiliationis status, mutationis fuerit capax, altero immutabili perpetuò manente.

§. 6.

Diximus status hos, quos jam consideramus, modum administrationis officiorum ejus evolventes, non esse *essentiales*: Et tamen non negamus aliquem dari statum Christi *naturalem*, secundum quem probè etiam cognoscendus est. Hoc enim probat facilè distinctio, in materia de Christo per quam necessaria, inter *actum naturalem* de quo Heb. 2. 17. & *Personalem* Gal. 4. 4. 5. Colof. 2. 9. Quæ hoc innuit, aliam esse conditionem *θεωρῶντος*, quando ejus humana natura cum suis actionibus, in esse suo naturali, ut reliquis hominibus est communis, & ut in se est, concipitur; nempe vera humana essentia ex corpore & animâ constans; etiam in ipsa personali unionè, à divinâ naturâ & ipso Dei filio, verè distinctèq; concipienda, licet non realiter separanda. Et deinde, aliam rursus esse conditionem Christi, quando eadem humana ejus natura, consideratur respectu unionis Personalis, & quas tunc habet operationes: Nempe quod tum talis est homo, qui non ut homines alii, suam seorsim habeat substantiam, aut in propriâ, finitâ & humanâ, sed in divina & infinita filii Dei personalitate subsistat. Propter quam etiam Communionem, & quæ ex ea sequuntur, talis ejus est status & talis conditio, ut de eo, non humana solum, sed divina eti-

am verè dici, vereq; ab eo præstari possint. Atq; hoc in statu, Christus, etiam ut verus homo, nulli creaturæ in cælo aut terra, est comparandus; quod ipsum, si, ut par est, piè considerarent nostri adversarii, vix orthodoxam de Christo sententiam, ita acriter & pertinaciter oppugnarent. Confer, Mentzerus contra Sad: & Mart.

§. 7.

Ex hæcenus dictis patet, nos habere in univèrsum Status Christi hos: *Primò, Statum nature*, ex conditione Essentiæ fluentem; Eumq; & *divinum & humanum. Deinde, statum personalem*, ex conditione divinæ & infinitæ personalitatis, eamq; perpetuò consequentibus, provenientem.

§. 8.

Sed posterior ille status, quem Personalem appellavimus, & ille vel 1. Unus est & immutabilis; quatenus nempe ratione communicationis & possessionis divinæ personalitatis, Christi Persona consideratur; Secundum quem respectum, à primo statim conceptionis momento, cuncta divinæ naturæ idiomata habuit & possedit. Vel. 2. geminusest; ita ut *alter* sit humilis & abjectus, in quo esse voluit Christus à prima incarnatione, usq; ad mortem & in morte; quem *Exinanitionis* statum communiter appellamus. *Alier* verò sublimis, gloriosus & majesticus, à vivificatione ejus in sepulchro, initium sumens, & in æternum perdurans; eumq; statum *Exaltationis* dicere consuevimus.

§. 9.

Hac ergo statuum Christi determinatione, ut erroneam Enjedini & ineptam rejicimus Enjedini & universæ sectæ illius opinionem, tres personales Christi status, *dignitatis* nempe, *humilitatis* & *Exaltationis* statuents. Voluit enim ille, & asseclæ omnes, *Formam Dei*, in quâ Christus fuit, tam ab exinanitione, quam exaltatione, separatim & realiter distinctum facere statum.

tum. Ita enim ipsius verba habent: *Primus status Christi fuit hic, quod esset in forma Dei constitutus post nativitatem.* Eam autem formam Dei quid esse veller, ita exponit alibi: *Forma Dei significat Regiam dignitatem, titulum regium & ipsam Majestatem. Nam ab ipsa nativitate designat eum Deus Regem Israël.* Hunc etiam statum ut aperitius declararet, ostendit quando Christus eum exercuerit, nempe quoties facta miranda ederet, & potentiam suam manifestaret. In quam etiam sententiam ita alicubi scribit Socinus: *Socinus Christus antequam semet exinaniret & dimitteret, solo verbo, mari, ventis, morbis, morti, Demonibus etiam ipsis imperans, cuncta sibi obedientia habebat: Et hunc statum rectè Paulus vocat esse in forma Dei.* Atque durante hoc statu, contendunt illi omnes, Christum nec exinanitum nec exaltatum fuisse, sed in tertio quodam statu, dignitatis scilicet, constitutum, idque ante exinanitionem & exaltationem. Nempe servilem formam non nisi tum primum assumpsisse eum tradunt, quando capi semet, ligari & crucifigi passus est, atque mortis & sepulturae tempore; Eaque Exinanitionem absolvere scribunt. Clare enim id expressit Smalcus his verbis: *Smalcus. Exinanivit se, non tunc cum conceptus fuit & natus, sed cum semet capiendum, cadendum, & conspuendum ac crucifigendum tradidit.*

§. 10.

Hostres Christi status, expressis quidem verbis, illi obtrudunt; Verùm qui scripta eorum attentè pervolvit, ubi de statibus Christi agunt, per facilem & apertam consequentiam, introduci quoque *quartum* ab illis statum, inveniet. Nimirum, quia statuunt Christum, post finem mundi & seculi consummationem, abdicaturum esse semet regno; evidens utiq; est, eos velle Exaltationis statum non ulterius debere exendi, quam ad illum mundi finem, & deinde successurum esse statum Christi *quartum, degradationis* nempe, qui in omnem duraturus sit aeternitatem; quam eorum sententiam, inter

absurda absurdissima, merito referres; nempe Exaltationem Christi & statum ejus gloriosum, excepturum deinde esse statum alium inferiorem & deteriorem. Sed & tertium & quartum statum, suo more, hoc est, contra scripturam & ex petulante sensus divini contortione, illos fingere ostendemus.

S. II.

Nam quod tertium illum statum adinet, facile docet scriptura eum falsè inferri, cum in sede propria, ubi de statibus Christi agat, puta Phil. 2. non nisi *κνώσεως* v. 7. & *ὑπερψώσεως* verl. 9. disertè injiciat mentionem, quod haud dubiè non ita determinatè Posuisset, si alius adhuc status fuisset. Et quæso quid pro Exinanitionis status initio, adeoque servilis formæ assumptione, adferri peteres clarius, quam quod legimus, eum in utero pauperimæ & vilissimæ conditionis viro desponsatæ virginis, esse conceptum, atque in stabulo, inter asinos & pecudes esse natum Luc. 2. Ut & de status ejusdem exitu, quod ad mortem usq; crucis continuerit. Phil. 2. Ubi ergo locum haberet status alius, humilem hunc antecedens, ut illi somniant? Quod si jam hic status ab initio conceptionis Christi, usq; ad mortem ejus permanferit, ut jam scripturæ verbis ostendimus; haud dubiè eo etiam statu durante, in forma Dei fuit, ut frustra profectò sit urgere, illam formam, separatam aliquem & distinctum constituisse statum. Et nihilo minus, quamvis statui illi tantum adsignemus temporis spatium, non tamen ideo negandum volumus, Christum in illo statu, Regem fuisse aut dici posse: Certè ipso nativitatæ die, voce angelicâ *Dominus in civitate David* est proclamatus Luc. 2. quod ipsum utiq; Regem eum esse aperte vincit. Imò in ipsa passione sua, non dubitavit salvator ipse semet Regem aliquem adfirmare Joh. 18. 36. *Spiritualem* scilicet. Licet ergo dignitatem, & quidem summam Christo homini concedamus, idque toto vitæ suæ tempore, propter communicationem & possessionem regis, imò divinæ formæ,

mæ, quandoquidem à prima conceptione, usque ad mortem, nullo cessaverit momento, divinitatis plenitudine quoad *κτῆσι* inhabitari. Tamen quia spontè usurpatione illius dignitatis, illiusq; formæ abstinuit, debemus, scripturâ præeunte, humiliationem ejus & quandam afflictionem ac miseriam, ad totum vitæ spatium ejus extendere; ita quidem ut unicum constituamus statum Exinanitionis, puta ab incarnatione prima usque ad vivificationem in sepulchro. Nam admittat licet Exinanitio illa quosdam gradus, ut *profundissima* sit alia, durante nempe passione magnâ & morte; alia vero *minus profunda*, non tamen illa adeò fuit exigua, ut formam servi dicendus sit deposuisse, aut statum unum ex his posse constitui sit negandum. Quin tum etiam, cum interdum solo verbo & mari & ventis & ipsis quoque Diabolis imperaverit; tamen etiam sic in eodem sit collocandus statu, idè, quia incessanter, & plenariè, indiebus carnis, isto imperio non est unquam usus. Liquet ergò, ni fallor, & quodnam, & quantum temporis spatium, Christo homini concedamus, quo in forma Dei fuerit, nempe quoad possessionem (quæ intelligenda venit, cum existere aliquem in forma Dei dicimus) totam vitam ejus in his terris. Hæc de tertio illorum statu fido, erant dicenda. Quartum verò quod attinet, de eo infra agemus commodius. Jam ergo, quia duos tantum esse personales Christi status probavimus, qualis ille sit quem hoc loco evolvendum sumus, nunc pergemus ostendere.

§. 12.

Nos de statu Exinanitionis, ut supra diximus, acturi, statim monemus, non accipi à nobis hoc loco, vocabulum exinanitionis in sensu ecclesiastico, quatenus ad *Φιλανθρωπίαν* filij Dei, in incarnatione conspicuam, refertur; ut cum dicere solemus, filium Dei adeò semet humiliasse & demisisse, ut naturam humanam adsumeret: Hæc enim Catachrestica est exinanitio & non propria. Neque enim minor factus est filius
Dei

Dei reliquis Personis S. Sanctæ Trinitatis, ideò quia huma-
nam naturam adsumserit; Sed accipimus exinanitionem in
sensu biblico, pro ut notat statum servilem & abjectum.

§. 13.

*In statu exinanitionis. intelligit vultu-
liqit, locutus, docet,
lit bibit, abit, adit,
figatur, quiescit, pa-
is, moritur.
p. 1. v. 1. p. 61.*

Est itaq; hæc Exinanitio Christi temporaria, sed libera ab-
dicatio & evacuatio, incessantis ac plenarij, Majestatis divi-
næ, Secundum humanam naturam sibi communicatæ, usus;
ut in servili forma pati posset ac mori, adeoq; pro Dei formi-
tatis raptu, à protoplastis commisso, Deo satisfacere nobisq;
salutem amissam reparare.

§. 14.

Cur autem Christus exinaniri debuit, non omisit scriptu-
ra clarè ostendere: Nempè quia testamento, quo Pater filio
suo regnum disposuit. Luc. 22. 29. Sacerdos est ordinatus
Heb. 3. 1. & c. 5. 10. eique hoc modo negotium est datum, ut ul-
trò & ex potestate animam suam poneret ἀνάλυσρον Joh. 10.
18. imo quia constitutus est sponsor Testamenti & Mediator
Heb. 7. 22. c. 8. 6. hoc est, voluntatem habens se sistendi
servum Dei, ad exequendum hoc divinum testamentum. Quæ
voluntas eximie explicatur Heb. 10. 9. & c. ubi ostenditur
τὸ θέλημα τῆς Θεῆς καὶ τὴν προσφορὰν τῆς ἐργίας, volunta-
tem Dei & oblationem Sponsoris, esse causam nostræ sanctifi-
cationis: Hæc autem oblatio requirebat omnino, in ea Per-
sona, aliquam Exinanitionem.

§. 15.

Subjectum ergo Exinanitionis hujus, est Θεάνθρωπος,
Christus Jesus, verus homo & verus Deus. Intelligitur au-
tem Christus, non ἄσπερκος & adhuc incarnandus, ut male
Beza olim & Corn. à lapide statuerunt; sed ἐνσάρκος in car-
ne manifestatus: Ad illum enim referri potest τὸ φρονεῖν,
adfectum esse, ut ait Paulus ad Phil. 2. qui classicus est in
hac ma-

hac materia locus, id autem hominis est certè. Hoc autem
subjectum ut plenius evolvatur, distinctè hoc loco confide-
randum est subjectum *quod* & subjectum *quo*. Illud quodnam
sit, jam dictum est. Hoc autem est natura humana Christi,
ut quæ sola capax erat humilioris & sublimioris conditionis.
Proindeq; quando diximus Christum Θεάνθρωπον esse exinanitum,
respectus tamen habetur ad Christum quia homo est.
Et hanc subjecti hujus determinationem, satis insinuavit
Paulus citato, ad Phil. loco, cum diceret, *ὃς ἐν μορφῇ Θεῆ
ὑπάρχων*, in forma Dei existens. Nimirum secundum divi-
nam naturam, non est *in forma Dei*; sed est ipsa Dei forma,
vel ut ad Heb. 1, 3, dicitur Character Dei.

§. 16.

Contra ea quæ de subjecto Exinanitionis *quo*, dicta jam
sunt, nempe solam humanam Christi naturam eo nomine
venire; nihil prorsus facit quod communiter & verè dicere
solemus, divinam Θεάνθρωπος naturam, in summa ejus exi-
nitione quievissè; quasi illa quies λόγος, pro exinanitione
possit haberi. Omnino non ita est, aliud enim est hoc lo-
co quiescere, & aliud est exinanitum esse. Fatemur si Dei-
tas Personæ Christi, respectu regiminis universalis, planè
quievissè, adeoq; majestatem suam non usurpasset usquam,
videri posse quietem illam tale quid insinuasse; sed eo modo
nemo sanus dixerit Deitatem τῆς λόγος in passione Christi
quievissè. Intelligenda est ergo illa quies ejus, in carne tan-
tum. Et hoc quidem non omni modo. Nimirum quoad
præsentiam & *συμμαχίαν*, tantum abest ut quievissè divini-
tatem Christi dicamus, ut etiam tum, in nostram salutem
maximè operosam fuisse, humili mente cognoscere debeat-
mus. Fuit ergò quies illa solum quo ad non depulsionem
injurjarum; ut ita, illud quiescere, sit idem quod semet à
defensionis opere retrahere, quæ certè nulla est exinanitio.

vid. theol. posit.
D. König, p. m. 15
s. 278. 279

§. 17.

Nec nostræ huic de subjecto Exinanitionis sententiæ quidquam obstat quod apud Joh. 17. 5. à Patre petat Christus glorificationis, & quidem realis, non manifestationem solum, ut quæ respectu Patris locum nullum haberet, sed collationem; Eamq; petit ut ante secula eam habuerat, quod utiq; secundum divinam erat naturam. Hæc, inquam, non nobis obsunt; Nam præterquam quod prædicata, non semper in contextu naturam specificent; Etiam hoc certum est & infallibile, Christum non secundum aliam naturam rogasse glorificari, quam eam, quæ status melioris erat capax, cuiq; in tempore aliquid conferri potuit & addi; Ea autem non alia utiq; erat quam humana. Et omitti hoc loco non debet, quod citato dicto petat Christus glorificari eâ gloriâ, quam ante secula habuerat, non verò juxta eam naturam quæ ejusmodi gloriam ante secula habuerat, quæ vel sola observatio, facillè probabit locum eum nobis non adversari.

§. 18.

Manet itaq; hoc, Exinanitionem esse intelligendam secundum humanam Christi naturam; Sed & id non uno modo fuit ab omnibus expositum: Inventi enim aliqui sunt, qui Christum secundum humanam quidem naturam exinanitum dixerint, at quoad se ipsum tantum; hoc est, quod infinitâ majestate & potentiâ non usus fuerit quo ad se, sibi ipsi eam accommodando. Usum tamen fuisse eâ majestate & potentiâ, etiam secundum humanam naturam, quo ad creaturas, quibus semper tanquam Dominus universalis suo regimine adfuit. Verum inepta est hæc Exinanitionis expositio, & apertam contradictionem involvit. Qui enim dicit Christum, quo ad humanitatem exinanitum quidem esse, sed indefinenter tamen dominium orbis universale retinuisse, is profectò sibi ipsi contradicit. Nimirum, Exinanitio formæ divinæ, non tantum notat non usurpationem divinarum
 propri-

proprietatum, quo ad ipsam Christi Jesu humanam naturam; sed etiam denotat Christum hominem non exercuisse communicatam sibi majestatem & potentiam, ratione gubernandarum creaturarum universi. Et hoc facile probatur hoc modo. Quia *forma Dei*, quæ in Christo homine exinanita fuit, non est tantum plenissima usurpatio majestatis divinæ quo ad *intm*, & quantum ad humanam Christi naturam; sed & quo ad *exim*, & respectu creaturarum Christo homini subditarum. Accedit, quod primus homo Adam, Dei formam & æqualitatem ambiendo, non hoc certe desideravit tantum, ut quo ad se, & intrinsecus, usurpare divinam potentiâ posset; sed & extrinsecus quo ad creaturas hoc expetivit. Proinde etiam secundus Adam, qui pro illo Adamo, qui divinæ æqualitatis & formæ cupidine turpiter sese dedisset, erat satisfactorus, & quidem semet *exinaniendo* erat satisfactorus, ille non quo ad se, sed quo ad creaturas, illam formam Dei deponeret; sed pluribus hæc statim persequemur.

S. 19.

Ut autem plenius hanc Christi Exinanitionem evolva-
mus, videndum *primò* quinam ad eam requirantur actus,
& *deinde* in quo ea præcipue consistat, quæq; ejus sit for-
malis ratio. Requiritur ergo ad hanc Exinanitionem
duo actus. *Prior privativus* est, continens inhibitionem seu
retractionem, vel realem intermissionem ac defectum ple-
narii & perpetui exercitii illius majestatis, quæ humanæ Chri-
sti naturæ erat communicata: Atq; hic actus *κένωσις* est,
eiq; opponitur *πλήρωσις* non verò *πλήρωμα*. Alter actus
positivus est, voluntaria nempe assumptio servilis formæ: I-
ta quidem, ut nobis, excepto peccato, per omnia esset si-
milis. Proindeq; in sancto corpore suo, non tantum nul-
los facile clarificatorum corporum qualitates ostendit, de
quibus 1. Cor. 15. 42. sed voluit etiam, non attendendo

inhabitantem Divinitatis plenitudinem, Col. 2. 3. ad modum aliorum hominum, ἐκ μέρους 1. Cor. 13. 9. Proficere in sapientia, Luc. 2. imò in magna rerum inopia & paupertate vivere. Math. 8. 20. fatigari & lassitudine premi. Joh. 4. 6. Esurire item Math. 4. & sitire Joh. 19. Deniq; varijs modis contumeliâ adfici & ignominia Heb. 12. 2. Et hic actus, λήψις dicitur, ad quem speciales actus omnes, qui in Exinanitione Christi sigillatim explicari solent, spectant. In quibus cunctis, magnam licet agnoscamus κενωσιν, nihil tamen impedit, quo minus in aliquo illorum actuum, gradum summum fuisse dicamus, & quidem in ejus quadam, & ad tempus desertione, Math. 15. 34. ut & ἀγῶνία Luc. 22. 44. Quandoquidem & Exaltatio suos habuisse gradus deprehenditur, cum distinctè Resurrectionem & Ascensionem Christi quæ consecuta sunt, consideramus. Certè sessionis ad dextram Dei, nunquam nisi post Ascensionem demum in cœlos, fit mentio.

§. 26.

Jam visuri in quonam potissimum hæc Salvatoris Exinanitio consistat, negamus primò contra Ramburtium ejusdemq; sectæ socios reliquos, ut & Conradum Hornejum, eam in incarnatione aut naturæ humanæ assumptione consistere. Ejusq; assertionis quamvis multæ quidem adduci possent rationes, nobis tamen hæc jam sufficient. Scilicet, Exinanitio de tota dicitur, ut supra ostendimus, Personâ, cum tamen incarnatio non nisi de altera tantum dicatur natura. Deinde, sublata etiam aliquando est per statum sublimitatem, hæc de qua jam agimus Exinanitio, quod de incarnatione omninò non est dicendum. Nam etiam in statu exaltationis est filius hominis, & veram naturam humanam retinet, licet non *servilem*, ut quidam scribit. Accedit quod Exinanitio præsupponat incarnationem tanquam aliquid antecedens & distinctum. Porro etiam non concedimus Exinanitio-

nitionem in *Deitatis abdicatione*, quæ *Weigelij* stolidam ali-
 quando fuit opinio, quasi *aliquandiu caruisset* Christus,
 nempe durante maximâ exinanitione, ipsa deitate sua. Sed
 non solus Weigelius cum fanaticis hunc errorem erravit,
 verum etiam Piscator in eadem fuisse videtur sententia, quan-
 do locum ad Phil. 2. vertit *er hat sich ausgelehret* cum quo
 idem planè sensisse Bezam scimus, Exinanitionis formalem
 rationem, in divinitatis omnimoda evacuatione, & quasi ef-
 fusione constituendo, quasi in Christo exinanito, nihil pror-
 fusus divini fuisset reliqui. Sed pessimè omnes, & contra ipsam
 non modò scripturam, & unionis Personalis rationem, ve-
 rum ipsam quoq; experientiam. Certè scriptura nusquam E-
 xinanitionem per ejusmodi *ἐδένεσεν* ullo in loco descripsisse
 legitur. Fatemur quidem Marc. 9. 11. de Christo dici, quod
 fuerat *ἐξεδνήμενος*; at non eo sensu quasi *ψιλος ἀνθρώπος* exilis, tenuis.
 jam esset, omni divinitate carens; nequaquam, sed quia vilis
 & abjectus videbatur. Et quid, an non eo modo dicendum
 unionem personalem non factam fuisse inseparabiliter? quod
 pia tamen & Orthodoxa Antiquitas semper statuit. Deniq;
 quoties per tot & tot miracula re ipsa ostendit Salvator, in
 statu Exinanitionis, satis lucidos Divinitatis suæ radios? ut
 mirum sit profectò aliquem inventum, qui historiam Evan-
 gelistarum cum pervolverit, omnimodam tamen evacuatio-
 nem Divinitatis in illo fuisse audeat statuere; Dixi *omnimò-
 dam* evacuationem, à quâ vehementer differt, quæ evactua-
 tio *usus* fuit, de qua infra.

§. 21.

Tandem etiam negamus in nuda occultatione & dissimū-
 latione Majestatis constituendam esse Exinanitionem, quæ
 olim Scholasticorum quorundam & nuperius Wurtenber-
 gensium Theologorum fuit sententia. Fatemur quidem in
 Formæ Concordiæ quoq; hujusmodi verba in hac materia re-
 periti, quæ eundem sensum videri possent insinuare, utpote

pag. 767. hæc habentur: *Majestatem statim in conceptione sua, & in utero etiam matris, habuit Christus; sed ut Apostolus loquitur, seipsum exinanivit; atq; ut Lutherus docet, in statu humiliationis in secreto habuit.* Et pag. 779. ita scribitur, *Hæc autem humane nature majestas, in statu humiliationis, majori ex parte occultata & quasi dissimulata fuit.* Verum longè aliâ intentione, alioq; sensu Form. Concord. occultationem hanc accipit, & alio Wurtembergici; Nempe illa non negare vult his verbis Exinanitionis veritatē, sed tantum ostendere Exinanitionem non tollere communicatæ majestatis possessionem. Et hunc esse sensum Form. Concord. clarè patet ex verbis quæ proximè sequuntur in priore citato loco. nempe secretò habere majestatem carni Christi communicatam, nihil esse aliud, quam Christum eandem non semper, sed quoties ipsi visum fuit, usurpasse. Hoc est, nec plenarie nec incessanter usus est, sed interdum rados ejus ostendit. *Württembergici* verò statuerunt, *Christum universale Dominium plenariè, durante statu Exinanitionis exercuisse, adeoq; ita gubernasse, secundum humanam etiam naturam, totum hoc universum, quamquam latenter.* Patet hoc quod dicimus de illis, ex verbis Theod. Tummij in Synopsi præcipuorum Articulorum fidei, ubi ita scribit. *Κένωσις exinanitio Phil. 2. non fuit retractio usus ad creaturas, in regimine universi foras procedentis &c. Sed retractio usus propriam tantum carnem respicientis & quidem non omnium, sed illius tantum, qui opus redemptionis impedire potuisset: Nam addit, opulentiam erga creaturas semper indivisè cum λόγῳ exercuit, quando cum Patre operatus est, & omnia fecit quæ ille. Joh. 5.* Sed hoc modo vera Exinanitio certè tollitur, & doctrina scripturæ non consona introducitur. Nam illam retractionem usus majestatis, quo ad carnem Christi, non absolvere statum Exinanitionis, facilè colligitur ex opposito statu Exaltationis, in quo non tantum

cessavit

cessavit retractio usus majestatis quo ad carnem Christi, sed
cæpit quoq; dominium universale plenum & continuum.
Quod autem locum illum Joh. 5. adinet, in eo probè erit
distingvendum inter totū Christum & totum Christi. De toto
quidem Christo, non verò de toto Christi illud est accipien-
dum, quod dicit Salvator se cum Patre operari. Nimirum
secundum divinam naturam hoc ei competeat, id conce-
dimus, non autem secundum humanam. Neq; propterea per-
sonæ unitas fuit soluta, quod metuebant Tubingenses. Nam
non dicimus Christum caruisse majestate illa, licet eam non
usurparit. Erat certè in forma Dei semper, neq; eam de-
posuit in statu humiliationis. Licet divina natura *per hu-
manam* non gubernaret hoc univèrsum, diebus carnis, ta-
men *in eadem* hoc operabatur, quippe quæ non *ἀσάρκως* sed
ἐν σαρκί fuit. Vanum ergo erat præsidium quod sibi in hac
re quæsierunt Tub. distinctione inter regiminis universalis
modum manifestum & occultum; cum modus ille ex scri-
ptura nullum habeat fundamentum; imò eà ratione Exi-
natio adcuratè & sufficienter nunquam posset definiri.
Ideoq; non sine causa à Saxonibus dictum, gravissimum esse
eum Tubingensium errorem, ut ex quo varia absurda flu-
erent. Nam cum ipse apud Math. 8. 20. conqueritur, tati-
tam fuisse paupertatem suam, ut non haberet quò caput ré-
clinaret, cum tamen & volucres nidos & vulpes foveas ha-
beant; quis quæso hæc falso dici & simulatè contenderet?
Addatur locus Pauli 2. ad Corint. 8. 9. *Scitis gratiam Do-
mini nostri Jesu Christi, quod cum dives esset (quo ad pos-
sessionem bonorum) pauper tamen factus sit propter vos, ut
ejus paupertate vos ditesceretis.* Pariter cum aliquando *vir
dolorum*, aliquando propter peccata nostra contritus dici-
tur; num hæc omnia nihil ex vero habuisse dicenda sint,
sed in omnibus inanem tantum fuisse simulationem? durum
certè os esset, quod affirmare sustineret. Nos ita statuimus,
ea Exinatio quæ quo ad omnem omninò intellectum,

creatum vel increatum, talis æstimatur, ea haud dubiè non simulata, sed vera omninò est Exinanitio; Christi autem Exinanitionem ad eum semet modum habuisse, facile patet ex Luc. 2. 52. ubi sapientià profecisse dicitur, non solum coram hominibus, sed & coram Deo. Idem firmatur quoq; ex Joh. 17. 5. quando glorificari voluit coram Patre; quæ glorificatio certè simulatione carebat. Hæc dicta Wurtembergicis, alijsq; sententiæ illius propugnatoribus directè sunt opposita; Nam si ita se habuisset Exinanitio, quemadmodum illi eam exponunt, tum coram Deo & Angelis semper in majestate, semper gloriosus, etiam quo ad *χρῆσιν* fuisset, quicquid tandem in oculis hominum simulasset; quod ipsum aliud esset nihil, quam eam vanitatem sanctissimo Salvatore velle adfingere & imputare, à quâ abesse cupit quicumq; inter homines erecti est & aperti animi. Deprehenderunt satis nominati Theologi, vocabulum *κένωσις*, quo utitur scriptura, in exprimenda formali Exinanitionis ratione, vehementer suæ sententiæ adversari, proinde ut illam difficultatem evitarent, novam vocabuli illius expositionem adinvenierunt; nempe non per evacuationem ut alij, sed humiliationem reddiderunt; quasi eadem prorsus sit ratio *κένωσις* & *ταπεινώσις*. Sed hoc quàm sit in fraudem scripturæ factum, adeoq; hujus, de quo nunc agimus Dogmatis, prolixè illis fuit à Saxonibus ostensum. Nimirum, præterquam quod hæc vocabula non sunt Synonyma, longè aliud infert humiliatio Christi, & aliud ejus Exinanitio; cum illa in eo consistebat, quod Christus Patri cœlesti ad mortem usq; crucis, agendo & patiendo, obedientiam præstiterit. Exinanitio verò, formæ Divinæ retractionem innuit, ut infra plenius videbitur.

§. 22.

Fuerunt, non ignoramus, qui mediam sententiam inter excussam hanc Tubingensium & Giessensium, seu communem

nem inveniri posse statuerunt. Ideoq; quidam in Miscellaneis suis, se firmiter persuasum esse scribit, mediam & posse & debere etiam servari sententiam; Quandoquidem ut Tubingenses in excessu, ita Giessenses in defectu à verò recesserint. Hinc etiam factum fortassis est, ut in scriptis quorundam Theologorum, etiamnum quærat, an controversia Tubingensium sit sufficienter adhuc decisa? Verum præter necessitatem profectò ita quæritur. Nam licet non acquirerint Tubingenses *Solidâ decisione* Theologorum Saxonum, quæ edita fuit Anno 1624. Nihilo min⁹ tamen, ne aliquis exceptioni relinqueretur locus, idè licet nihil validi adversus Decisionem illam fuisset allatum, addita tamen fuit à Saxonibus, anno sequente *Apologia Decisionis*, in qua ita explanatè tota lisea traditur, ut prorsus frustra jam esse videatur, de sufficiente controversiæ illius decisione quærere. Illos autem quod concernit, qui mediam sententiam reperiri & posse & debere contendunt, credimus nos id factu perquam difficilè illis futurum. Nam contradictoriæ sunt & medium non admittunt hæc sequentia; scilicet communicatâ maiestate plenariè & incessanter uti, & eadem non ita uti. Quibus ergo perspicillis inter hæc medium aliquis reperiret?

§. 23.

Ut clarè agamus, ostendendum erit quodnam fuerit illud inventum, in quo adè sibi placuerunt intempestivi illi Mediatores. Statuerunt ergò, inter Tubingensium plenarium regimen, licet occultatum, & Giessensium omnimodam, in statu Exinanitionis, adessentiæ apud creaturas negationem, mediam esse *παρρησίαν*, vel *adessentiam nudam* seu *non operantem*. Et hanc sententiam non mediam tantum, sed summè etiam necessariam esse voluerunt, propter hanc rationem; quia humana Christi naturâ, in persona τῆς λόγος subsistit *ἀδιασάτως*, non videri itaq; quâ ratione sine læsione uni-

onis Personalis, dici posset, λόγον in statu exinanitionis, cre-
 aturis omnibus adfuisse, quin simul, vi nominata iam uni-
 onis, humana Christi natura ἀδιαστάως unita, iisdem quoq;
 adesset, licet non ibi operaretur. His ergo ut satisfiat, dicimus
 primò; Eos fingere adessentiam talem, qualem scriptura &
 stilus Biblicus nuspiam de Deo admittit: nimirum sacræ li-
 teræ nudam aliquam præsentiam, in sola substantiali adess-
 entia, seclusa omni actione, seu gubernatione & conserva-
 tione totius univèrsi consistentem, nunquam Deo tribuunt.
 Proindè satis patet, Mediatores illos, scripturâ invitâ fictum
 hujusmodi attributum, tanquam Divinum carni Christi ad-
 fingere. Deinde quam illi mediâ & mitiorem inter duas
 sententias adferunt, nec illa contradictionem evitabit. Nempe
 aliquo modo reuti, haud dubie non est eadem nullo mo-
 do uti; si quid nos videmus. Itaq; , si Salvator in statu Exi-
 nanitionis, majestate communicatâ aliquâ ratione est usus,
 nempe quo ad omnipræsentiam, ut illi volunt, quâ ergò
 ratione, eâdem majestate, quo ad usum, semet evacuavit? Cer-
 tè plus satis perspicaces sunt & subtiles, qui inter hæc medi-
 um excogitare satagunt. Refutant quoq; illi eâdem operâ
 Apostolum, disertè dicentem ἐκένωσεν ἑαυτὸν; cujus phrasis
 emphasin illi non adsequuntur.

§. 24.

Quod autem attinet ἀδιαστάωσιν carnis Christi cum λόγῳ,
 quâ munire semet Mediatores volunt; eam nos quidem non
 negamus; sed id tam è urgem⁹, non confundendâ eam esse cum
 ἀδιαστάωσιν alia, quæ ad creaturas est, ut quæ diversissimi est
 generis. Hoc dicimus, distingvendum est inter ἀδιαστάωσιν
 quæ intercedit in persona Christi, inter λόγον & humanam
 ejus naturam, quæ in hac materia *præsentia intima* appel-
 lari solet; Et inter ἀδιαστάωσιν creaturas & carnem Christi
 respicientem, quam *Extimam præsentiam* dicere consuevi-
 mus.

mus. Prior illa Nestorianæ *πρωξάσι* rectè fuit opposita; eamq; nos sincerè tuemur: contendentes in Persona Christi *ἀδιακρίτως* fuisse unitas duas naturas, ita quidem, ut in Exinanitione etiam Profundissima, nulla excogitanda sit separatio aut non-præsentia. Posteriorem autem quod attinet præsentiam, eam carni Christi in statu Exinanitionis negamus; quo ad usum nempe, licet ompræsentiam possedisse eam, ultrò largiamur.

§. 25.

In quo non consistat Exinanitio, hæcenus fuit ostensum: jam in quo eà sit collocanda, quidq; illud fuit, quo se Christus exinanivit, venit proponendum. Dicimus ergò, eam formaliter & propriè constitisse in libera & spontaneà retractione, intermissione seu suspensione, plenarii, perpetui & universalis communicatæ majestatis usus; quam justissimo titulo, humana natura & possedit, & de jure nisi remisisset suo, uti potuisset, Heb. 12. 2. *Respicimus fidei Duce[m] & consummatorem Jesum; qui preposito sibi gaudio, pertulit tamen crucem, ignominiam contemta[m]. Reputemus qualem ille sustinuerit à peccatoribus contradictionem, ne defatigemur, animis defecti.* Adde 2. Cor. 8. 9. *Nostis beneficentiam Domini nostri Jesu Christi &c.* Diximus autem abdicationem hanc in qua Exinanitionem collocamus, exercitii fuisse, seu usus, non verò possessionis. Idq; propter unionis Personalis rationem, de qua antea dictum; Habuit ergò sese hæc usus abdicatione, ad eum ferè modum, quo ignis, de quo apud Daniele[m], 3. cap. legimus, qui urendi potentiam licet retinuerit, actu tamen ipso, propter retractionem actualis ustionis, adurere non debuit. Et tamen, licet abdicationem hanc seu *ἐλάττωσι*, non quo ad possessionem, & licet parvo tempore *βραχύ τι*, fuisse concedamus; maximam tamen eandem fuisse contendimus. Nam non exigua profectò illi erat depressio, esse sub lege, Gal. 4. Minorem esse angelis Heb. 2. 7. imò

hominibus qui cum imperio erant. Joh. 19. 10. Deniq; etiam in eam miseriam conici, ut Angelus de cœlo adesse deberet *ἐπιφύων αὐτὸν* corroborans eum. Hæc utiq; fuit summa *minutio*, & forma maximè *servilis*, quam in visitatione miserorum, ad salutem eorundem & glorificationem, sustinere, mitissimus salvator voluit. Et tantum tamq; horribilem tentationum dolorumq; cumulum passus est Christus, non utendo, uti diximus, communicata sibi majestate; Non quidem ita, quasi eo in statu, nulla prorsus parte, ne quidem ad radios quosdam emicantes, eadem uteretur, quæ Photinianorum est, quemadmodum vidimus supra, sententia; sed quod non nisi rarò nec plenariè uteretur; Nempè in paratu Miraculorum, Joh. 2. v. 11. *Manifestavit gloriam suam*, sc. gloriam omnipotentia, idq; secundum utramq; naturam. *Contra Calvinianos.*

§. 26.

Verum ex hac usus majestatis abdicatione, in qua consistere Exinanitionem statuimus, videtur in Christo aliquam operationum fuisse divisionem; ad hunc quidem modum, ut secundum divinam Naturam, in regimine universi, adeoq; Majestate operosa, semper persisteret & pergeret; secundum humanam verò, actus majestaticos suspenderet. Et hoc si quidem fuit, annon sic etiam personalis in eo periclitabatur unio? juxta antiquam in hac materia regulam, *Divisio operationum, solvit unionem & dividit personam.* Nihil minus certè, proindeq; observari petimus, quibus usi simus terminis in expositione formalis rationis Exinanitionis hujus; Nempè diximus, eam in retractione & intermissione, non verò in divisione consistere. Probè itaq; hoc loco erit omnino distingvendum, inter *divisionem operationum*, omnem communicationem, tam in ipsa Persona quam in actu aliquo excludentem; Et inter *operationum retractionem* seu suspensionem, quo ad humanam Christi naturam. Illam, quæ

(quæ huc non pertinet) cum concilio Ephesino, & unionem solvere, & personam dividere; Hanc autem, optimè & cum communicatione atq; unione posse consistere, serió contendimus. Possent hæc facillè simili aliquo, ab humanis casibus petito, illustrari; v. g. Animi deliquium si quando contingit aliquem pati, contingit autem non rarò certè; non tamen dicendum est, solvi confestim in tali homine unionem naturalem, quæ inter animam intercedit illius hominis ejusq; corpus, licet nullas prorsus ibi corpus exerceat operationes, sed anima sola aliquas functiones suas expediat. Longè autem majore jure nos de Persona Salvatoris nostri statuimus, salvâ & unione & communicatione, fieri potuisse, & factam etiam esse retractionem & suspensionem operationum, quo ad humanam naturam.

§. 27.

Sed quid tandem illud fuit quo se Christus exinanivit? Rotundè respondet, citato sapius loco, Paulus, fuisse *formam Dei*. Intelligitur autem ibi per $\mu\omega\rho\Phi\eta\nu\ \Theta\epsilon\acute{\omicron}\varsigma$, non $\omega\epsilon\sigma\tau\alpha\varsigma$ & immediatè Divina essentia & Divina natura; Nam sicut forma servi, eodem in loco Pauli, non directè & primariò, sed consequenter tantum, humanam naturam & substantiam significat, ut quam post exaltationem non deposuit Christus; ita etiam forma Dei, non nisi indirectè & consequenter naturam Divinam connotat. Nempè Majestatem Divinam aut habere, aut carni suæ communicare, Christus non potuisset, nisi Deus fuisset, quemadmodum nec formam servi, hoc est, statum servilem assumere potuisset, nisi verus fuisset homo: Non ignoramus, apud Philosophos non semel accipi $\mu\omega\rho\Phi\eta\nu$ pro natura rei & essentia; sed id tamen non semper est; Nam non rarò etiam in secularibus literis, statum notat & conditionem; eodem planè modo, quo nos jam eum terminum accipimus; Propriè ergò per *formam Dei* intelligit Apostolus, statum Divinum gloriosum,

sum, seu divinam majestatem humanæ Christi naturæ communicatam. Atq; in hac forma Dei *extitisse* Christum ait, ut innueret, eum secundum humanam etiam naturam in statu Exinanitionis, propter personalem unionem, semper quidem habuisse *κτῆσιν* divinæ majestatis, sed usu ejusdem semet evacuasse, quotiescunq; illum pro nobis pati oportuit. Luc. 24. v. 26. quod factum est per totam vitam usq; ad mortem Phil. 2. 8. exceptis nonnullis, ut dictum vicibus. Ita ut verè non usurparit gloriam suam, sed glorificationem perierit, Joh. 17. 5. abdicarit divitias suas & factus sit inops 2. Cor. 8. 9. omnipotentiâ se exinanivit, & post multiplicem passionem, mortuus est Math. 27. Sipientiâ suâ quoq; non est usus, quia in ea crevit Luc. 2. Hæc illa Dei forma fuit, qua Christus sese exinanivit, hoc est, plenus gloriæ divinæ, jugiter semet exerentis, status, quem abdicavit. Atq; tantum de Exinanitione illa in universum, hac quidem vice, dicta sunt; Nunc ad varios ejusdem speciales actus esset pergendum, cum in singulis illis quam plurima consideratione dignissima, occurrant. Verum fonticis præter spem impediti causis, hisce jam subsistentes, verbis Beati Augustini concludimus: *Dignare ô homo humilis esse propter Christum, quia Christus propter te factus est humilis.*

